

ZPRÁVA Z PRACOVNÍ CESTY

Inforum 2014

27.-28.5.2013

Marta Zizienová

Místo konání: Vysoká škola ekonomická

Z hlediska UKN je zajímavé:

1. **Vladimír Karen – Úvodní příspěvek.** AiP provedla studii na téma “výskyt velikánů na Inforu” - k zúčastněným patří Eugene Garfield, Vít Richter, Richard Papík aj. Na konferenci dorazili klony a temný pán Darth Vader (generální nadnárodní majestát a ředitel nadnárodní taucetijské knihovny), který prohlásil, že “informace o dobrých akcích se šíří rychleji než světlo”. V taucetijské nadnárodní knihovně mají šest oddělených studoven pro jednotlivé rasy, místo vzdáleného přístupu používají teleportaci, jejich pobočka bohemistiky je ve čtvrtém rozměru a tedy neviditelná, aby jim do ní nikdo nelezl.
2. **Dave Pattern - Knihovny: “Hodné, zlé a ošklivé”.** Kontroloval posty studentů o knihovně. Někteří studenti napíší “Oh, I hate library.”. Přirovnal hledání plného textu článku pomocí knihovny za quest, který plní hrdinové ve filmech. Oproti tomu u Googlu je k dispozici plný text na první pokus. Uživatelé raději obětují kvalitu informace za rychlost jejího získání, do hledání informace chtějí investovat co nejméně úsilí. Na webech knihoven je příliš mnoho věcí, knihovnická terminologie nutí uživatele stát se knihovníky; pro inspiraci: <http://www.gvsu.edu/library/>. Je nutné se ptát, zda můžeme věci v knihovně udělat jednodušší, “save the time of the reader” (Ranganathan, 1931). Lepší je neustálé malé vylepšování než radikální změny; lidi nemají rádi změny, ale ocení vylepšení. Podle studií studenti, kteří používají knihovnu, studují lépe.
3. **Peter Gilliver – The Oxford English Dictionary: Minulost, současnost a budoucnost.** V roce 1879 byl odhad, že OED bude mít 4 díly, 6.000 stran a práce na něm budou trvat 10 let. Už tehdy s hesly pomáhali dobrovolníci (viz. dnešní crowdsourcing). První vydání vyšlo r. 1933, mělo 12 svazků a 1 suplement, 16.000 stran. V 80. letech došlo k převodu do počítačové podoby (spolupráce s IBM). Revize slova “to run” trvala cca 9 měsíců. Připravuje se OED 3. vydání, pracuje na něm cca 70 zaměstnanců, probíhá kompletní revize. Každý rok se přidává 3-5.000 nových slov, elektronická verze se doplňuje každé tři měsíce. OED3 by mělo být hotovo za 20 let.
4. **Otakar Fojt - Politika Open Access ve Spojeném království.** Internet naprosto změnil praktickou i ekonomickou realitu šíření vědeckých znalostí; vědecká komunikace nemůže probíhat pouze v uzavřené akademické komunitě. Dle studie Evropské komise (srpen 2013) je 50% vědeckých publikací vydaných v letech 2004-2011 volně dostupných, čili OA je tady. Rozhodovací diagram pro autory: pokud vydavatel nenabízí gold OA, k dispozici nejsou dostatečné finanční prostředky, pak cestou je green OA. Pokud vydavatel nabízí gold OA a finanční prostředky jsou k dispozici, pak cestou je gold OA. Možné potíže jsou: financování

- přechodového období, udržení kvality recenze, neaktivní linky.
5. **Daniela Tkačíková - Horizont2020 a otevřený přístup k vědeckým publikacím a výzkumným datům: Proč, co, kdy a kam.** OA je definovaný jako okamžitý volný online přístup k vědeckým publikacím bez poplatků nebo dalších omezení ve vztahu k autorským právům či licencím obvykle stanoveným ve smlouvách s vydavateli. V H2020 je povinnost zajistit OA k recenzovaným vědeckým publikacím - strojově čitelnou elektronickou kopii článku (postprint nebo vydavatelskou verzi). V H2020 budou probíhat pilotní projekty otevřených výzkumných dat; pro data lze využít registry DataBib nebo Re3data. Na Zenodo jsou informace o tom, co je třeba udělat, aby byl DSpace kompatibilní. Rada pro výzkum, vývoj a inovace schválila 28.2.2014 *Doporučení k otevřenému přístupu (Open Access) k publikovaným výsledkům výzkumu financovaného z veřejných zdrojů*, Úřad vlády je vydal jako doporučení. Více na <http://knihovna.vsb.cz/open-access/>.
 6. **Milan Špála - Postavení, aktivity a spolupráce knihoven zařazených do lékařských fakult nebo do badatelských institucí působících v oblasti biomedicínských věd.** Je nutná gentlemanská spolupráce bez profesní ješitnosti a nadřazenosti. Chybí dvouoborová knihovna.
 7. **Radka Římanová - Sledování publikačních trendů témat při dlouhodobých analýzách vývoje tématu.** Při řízení knihoven je na službu klíčová role zřizovatele. Podle výzkumu z let 2008-2014 knihovna snů splňuje: dostatečný počet exemplářů povinné literatury, povinnou literaturu na internetu, vlivný a kvalifikovaný personál, akvizici na přání, delší/neomezenou otevírací dobu, individuální studovny, možnost rezervace knih po internetu.
 8. **Renáta Salátová - Mají Česká knihovnická periodika budoucnost?** V ČR vychází 23 titulů (12 elektronicky, 2 tištěné, 9 obojí). Ani jeden český knihovnický časopis není v režimu OA. Od února 2014 není v seznamu pro RIV žádné knihovnické periodikum. Autoři z oboru často neumí napsat vědecký příspěvek, nedodržují etiku, neprovedou analýzu literatury.
 9. **Ilona Trtíková - Průzkumy informační gramotnosti vysokoškolských studentů - výzva ke spolupráci.** Analýza nebude zveřejněna jmenovitě, jen všeobecně. Každá vysoká škola dostane svá data.
 10. **Miroslava Sudová - Registr akvizice elektronických informačních zdrojů.** Je na adrese <http://raeiz.techlib.cz>.
 11. **Jiří Drozda - Jak nabízet kvalitní knihovní služby, na které jsou uživatelé zvyklí z velkých knihoven, v malé oborové knihovně s malým rozpočtem a minimálním personálním obsazením.** Knihovna VÚGTK - uživatel byl zmatený a nevěděl, kde co hledat, v dokumentech nebyl žádný řád, existovalo mnoho kopií a verzí. Využili jako discovery systém Invenio z NTK. Invenio je přednastavené pro šedou literaturu, lze individuálně přidat další zdroje, obsahuje jednoduchý knihovní systém. Do Invenia převedli knihovní systém, naimportovali data z Krameria (Invenio do Krameria linkuje). V plánu je import záznamů online zdrojů. Nutná byla úprava zdrojového kódu.
 12. **Lenka Němečková - Jak na CrossRef, DOI, CrossCheck, OJS a další?** K dispozici je "cited by linking" - seznam citujících dokumentů; CrossCheck - kontrola plagiátorství; CrossMark - informace o aktuální verzi dokumentu. Autoři článků mají povinnost v seznamech literatury citovat s použitím DOI - nutné zavést do 18 měsíců od podepsání smlouvy. Pro kontrolu plagiátorství lze využít iThenticate (vhodné pro studentské práce, poplatek je 3.440 GBP

ročně, bez platby za dokumenty).

13. **Vlastimil Krejčíř - ResourceSync: Synchronizace zdrojů na internetu.** Protokol pro synchronizaci jakýchkoliv zdrojů, specifikace ANSI/NISO Z39.99.-2014 je OA. Normu podporuje NISO a OAI. ResourceSync umí inkrementální synchronizace, hromadné synchronizace, intervalové synchronizace, synchronizace starších verzí dat, informování o změnách, provázání synchronizovaného obsahu, inzertování podpory protokolu, je modulární. Z pohledu cíle je možná iniciální synchronizace (získání všeho), inkrementální synchronizace (získání změn), audit (ověření, zda jsou data synchronní). Při notifikaci poskytovatel informuje, že došlo u něj ke změně, nejsou nutné opakované dotazy. Pracuje se na implementaci do DSpace.
14. **Vilém Sklenák - Vyhledávání na webu stagnuje?** Řada lidí, než aby se snažila něco vyhledávat, tak se raději zeptá "přátel" přes sociální sítě. V oblasti aktuálního zpravodajství Google zaostává, lepší je Twitter, např. via Topsy. U Googlu se projevuje korekce výsledků vyhledávání (algoritmy Panda, Penguin), vliv soudů na výsledky vyhledávání. Google nemá responzivní rozlišení. Dříve platilo přirovnání vyhledávání k houbám (informace je nutné hledat a najít jako houby), dnes už "Chuck Norris na houby nechodí. Vycvičil si je, aby se samy hlásily u dveří jeho domu." Google Glass - informace si nás najdou samy.
15. **Pavel Kocourek - Nové UI pro přístup k digitálním sbírkám.** Kramerius 5 je samostatné uživatelské rozhraní, bude základem UI české digitální knihovny. Je postaveno na html5, má responsive design. Release je plánován na podzim 2014.
16. **Ladislav Svršek - Ako sa zorientovať v "komplikovaných" možnostiach nákupu e-kníh.** Kolekce se nakupují nejjednodušeji, obsah je známý, je možné předplatné nebo trvalý nákup, je nutné si dát pozor na obsah (aby nebyly součástí volně šiřitelné knihy z Google Books, Gutenberga aj.). Individuální nákup je možný jako předplatné nebo trvalý nákup. Pokud titul předplácíme delší dobu, je možné ho převést na trvalý nákup. Doporučuje, aby knihovník vybíral kolekci, uživatelé individuální nákup. U patron driven acquisition i trvalého přístupu je možné rozpočet rozdělit na katedry nebo fakulty.
17. **Piotr Trzaska - Vědecká komunikace a nárůst video publikací.** JOVE publikuje videozáznamy vědeckých experimentů, je zaměřeno hlavně na medicínu a příbuzné obory.
18. **Lukáš Budínský - Konec orientačního běhu v Knihovně Univerzity Tomáše Bati.** Spustili mobilní katalog, mapu fondu (v klasickém katalogu i mobilním). Přesnost mapy fondu je na 1/3 regálu. Cena - 1.000 USD za každé patro, 1.000 USD roční poplatek, dodavatel - STACKMAP. Cena mobilního katalogu - 100.000 Kč.
19. **Martin Svoboda - CzechELib: Stav a výhled.** Rada vysokých škol vyzvala MŠMT k sestavení pracovní skupiny. Ministr jmenuje skupinu "TOP", ve které budou zástupci vysokých škol, AVČR, výzkumných organizací, ministerstva, Rady pro výzkum, vývoj a inovace, ekonom, právník. Ředitel NTK svolá skupinu "BOTTOM", ve které budou členové dosavadní pracovní skupiny pro EIZ a zástupci příjemců dotací LR a OP VaVpl.
20. Pracovní schůzky s firmami KP-SYS (nastavení Verbisu), Cosmotron (ukázka Digitální kroniky), Lanius, AiP (akvizice elektronických knih).

Zpracovala: Marta Zizienová

